

УДК 37.014.5:377(489)(4)

ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ РАМОК ЯКОСТІ (EQAVET ТА CQAF) У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ДАНІЇ

Родіон Колишко,
*кандидат юридичних наук,
провідний науковий співробітник
відділу зарубіжних систем професійної освіти
Інституту професійної освіти
НАПН України,
<https://orcid.org/0000-0003-3981-3888>
e-mail: rkolyshko@gmail.com*

Анотація. У статті розглянуто практичні аспекти застосування європейських рамок забезпечення якості (EQAVET та CQAF) у системі професійної освіти Данії. Проаналізовано системні механізми моніторингу результативності, внутрішні системи якості провайдерів, процедури оцінювання та визнання результатів навчання, а також роль соціального партнерства у циклічному оновленні кваліфікацій. Особливу увагу приділено цифровізації процесів забезпечення якості, включаючи використання електронних платформ, аналітики навчання та гібридних форматів оцінювання. Отримані висновки можуть бути використані для модернізації української системи професійної освіти у контексті європейської інтеграції.

Ключові слова: професійна освіта, EQAVET, CQAF, забезпечення якості, Данія, індикатори результативності, цифровізація, соціальне партнерство.

PRACTICAL ASPECTS OF EUROPEAN QUALITY ASSURANCE FRAMEWORKS IMPLEMENTATION (EQAVET TA CQAF) IN DANISH VET SYSTEM

Rodion Kolyshko,
*Candidate of Legal Sciences,
Leading Researcher of the Department of Foreign
Systems of Vocational Education of the Institute
of Vocational Education of the NAES of Ukraine*

Abstract. The article examines practical aspects of applying European quality assurance frameworks (EQAVET and CQAF) in the Danish vocational education and training (VET) system. It analyzes systemic performance indicators, internal quality assurance mechanisms of providers, procedures for assessment and recognition of learning outcomes, and the role of social partnership in the cyclical updating of qualifications. Particular attention is paid to the digitalization of quality processes, including the use of electronic platforms, learning analytics, and hybrid assessment formats. The findings can be applied to the modernization of the Ukrainian vocational education system within the framework of European integration.

Keywords: vocational education, EQAVET, CQAF, quality assurance, Denmark, performance indicators, digitalization, social partnership.

Данська система професійної освіти (VET) побудована навколо дуальної моделі з тісною інтеграцією навчання у школі та на робочому місці. Програми професійної освіти поділяються на кілька типів, залежно від віку, освітніх потреб і попереднього досвіду учнів. Програми EUD (Erhvervsuddannelse (дат.) орієнтовані на молодь, яка після завершення базової школи вступає до професійного навчання. Ці програми поєднують навчання у закладі освіти та практику на підприємстві. Програми EUV (Erhvervsuddannelse for voksne (дат.) призначені для дорослих віком від 25 років і передбачають індивідуальні освітні плани на основі оцінки попередніх компетентностей. Програми EUX (Erhvervsuddannelse med gymnasial eksamen (дат.) є інтегрованими: вони поєднують професійну підготовку з загальноосвітніми предметами, що дає змогу випускникам отримати доступ до вищої освіти. Як зазначає Cedefop, «EUX надає учням подвійний результат – професійну кваліфікацію та академічну придатність» (Cedefop, 2024).

Структура забезпечення якості у сфері професійної освіти поєднує державне регулювання, самозабезпечення якості провайдерів та партнерство із соціальними партнерами (роботодавцями, профспілками, їх об'єднаннями, галузевими радами тощо) і зконцентрована навколо дотримання відповідності данської системи професійної освіти із європейськими рамками EQAVET та CQAF (Ministry of Children and Education, 2022).

Таке узгодження переважно забезпечується на інституційному рівні Міністерством дітей та освіти (Ministry of Children and Education, Undervisningsministeriet), яке відповідає за дошкільну, початкову, середню та професійну освіту. Саме Міністерство дітей та освіти визначає політику, законодавчі рамки, фінансування та стратегічні пріоритети у вищезазначених сферах освіти. У сфері забезпечення якості Міністерство координує національну систему моніторингу, встановлює індикатори якості, керує акредитаційними та оцінювальними процедурами через підпорядковані агентства, а також забезпечує узгодження з європейськими рамками EQAVET та CQAF (Ministry of Children and Education. (2022).

Центральним агентством у складі Міністерства дітей та освіти Данії, яке безпосередньо відповідає за дотримання якості, зокрема, у сфері професійної освіти Данії, є Данська Агентство Освіти та Якості (Danish Agency for Education and Quality, Styrelsen for Undervisning og Kvalitet). Воно відповідає за освітній нагляд, контроль якості та реалізацію політики у сфері дошкільної, шкільної та професійної освіти (Eurydice, 2025). Агентство відповідає за зовнішній моніторинг якості програм професійної освіти, включаючи індикатори завершення, працевлаштування та інклюзії, координує роботу з галузевими радами та навчальними закладами для впровадження стандартів кваліфікацій, забезпечує узгодження національних процедур із європейськими рамками якості (EQAVET, CQAF) та підтримує прозорість та звітність: заклади VET зобов'язані подавати щорічні звіти про якість, які аналізуються агентством (Ministry of Children and Education, 2025).

Забезпечення якості у професійній освіті та навчанні (VET) є ключовим елементом європейської освітньої політики. Починаючи з Копенгагенського процесу 2002 року, країни ЄС прагнули створити спільні інструменти для підвищення прозорості, довіри та мобільності у сфері VET. Одним із перших таких інструментів стала Common Quality Assurance Framework (CQAF), яка заклала основу для подальшого розвитку системи EQAVET (European Quality Assurance in VET) (European Commission, 2004). CQAF виникла як результат політичних домовленостей у рамках Копенгагенського процесу (2002), що визначив напрями співпраці у сфері професійної освіти. У 2003–2004 роках Європейська Комісія разом із державами-членами та соціальними партнерами розробила рамку CQAF як добровільний інструмент для гармонізації підходів до забезпечення якості (Cedefop, 2009).

У 2009 році CQAF була інтегрована у нову рамку EQAVET, затверджену Рекомендацією Європейського парламенту та Ради (European Parliament & Council, 2009). Таким чином, CQAF стала фундаментом для сучасної європейської системи забезпечення якості у VET.

CQAF визначає принципи, цикл ПДПК (Плануй – Дій – Перевіряй – Корегуй, Plan – Do – Check – Act, PDCA), дескриптори та індикатори якості, які застосовуються у VET для підвищення прозорості, довіри та мобільності в Європі. Зазначений цикл базується на моделі безперервного вдосконалення, що передбачає планування, реалізацію, оцінювання та корекцію процесів (European Commission, 2004). До інших характеристик CQAF можна віднести:

ключові принципи – прозорість, доказовість, залучення стейкхолдерів, орієнтація на результати навчання.

індикатори якості – CQAF пропонує набір показників для оцінювання ефективності системи VET, включаючи завершення програм, працевлаштування випускників, мобільність та інклюзію (Cedefop, 2009).

гнучкість – рамка дає змогу адаптувати індикатори до національних систем, зберігаючи при цьому спільні принципи для порівнянності.

добровільність – застосування CQAF не було обов'язковим, але країни-члени ЄС активно використовували її для вдосконалення власних систем якості (European Commission, 2004).

CQAF мала значний вплив на розвиток професійної освіти в Європі. Зокрема, рамка створила спільну основу для взаємного визнання кваліфікацій у професійній освіті. Завдяки спільним індикаторам учні та працівники отримали більше можливостей для навчання та роботи в інших країнах ЄС (European Commission, 2004). Також, заклади професійної освіти застосовували CQAF для самооцінювання та вдосконалення внутрішніх систем якості, натомість уряди країн ЄС використовували CQAF для моніторингу ефективності VET та узгодження політики з європейськими стандартами. Втім головним результатом застосування CQAF стала можливість переходу до EQAVET, яке зберегло цикл ПДПК та індикатори, але зробило їх більш структурованими та офіційними (European Parliament & Council, 2009).

Після впровадження та успішного застосування CQAF, у 2004 році виникла потреба у більш структурованому та офіційному інструменті, який би забезпечував узгодженість підходів до якості на рівні ЄС. У відповідь на це у 2009 році було створено Європейську рамку якості професійної освіти (European Quality Assurance in Vocational Education and Training (EQAVET)) (European Parliament & Council, 2009). EQAVET став основним європейським механізмом для підтримки прозорості, мобільності та довіри у сфері професійної освіти, а також для сприяння постійному вдосконаленню систем VET у країнах-членах (Cedefop, 2019).

EQAVET відтворила цикл ПДЗК (PDCA) та ключові принципи, закладені у CQAF, додавши до складових забезпечення якості у професійній освіті набір показників для оцінювання ефективності системи VET, включаючи завершення програм, працевлаштування випускників, мобільність та інклюзію (Cedefop, 2019). EQAVET узгоджується з Європейською рамкою кваліфікацій (EQF), Europass та принципами визнання попереднього навчання (RPL/RVA).

Як зазначалось, система професійної освіти Данії характеризується високим рівнем інтеграції між школами, підприємствами та державними інституціями. Забезпечення якості здійснюється через багаторівневу архітектуру, що включає Міністерство дітей та освіти, Данський інститут оцінювання та галузеві ради, які відповідають за оновлення кваліфікацій (Ministry of Children and Education, 2022; EVA, 2021). У цьому контексті застосування європейських рамок якості – CQAF та EQAVET – відіграє ключову роль у формуванні культури прозорості, доказовості та постійного вдосконалення (European Parliament & Council, 2009; Cedefop, 2019).

Данія використовує набір системних індикаторів для моніторингу ефективності професійної освіти. Зокрема, індикатори результативності, до яких відносяться завершення програм, працевлаштування протягом 6–12 місяців після завершення навчання, перехід випускників до вищої освіти або подальшого рівня професійної освіти, показники інклюзії (кількість здобувачів з додатковими потребами та ступінь їхньої задоволеності навчанням) (European Commission, 2020). Централізовані реєстри випускників і трудової зайнятості дають змогу EVA та Міністерству генерувати порівняльні профілі шкіл і професій (EVA, 2021).

Заклади професійної освіти впроваджують внутрішні системи якості, що відповідають циклу ПДЗК, зокрема, проведення регулярних циклів самооцінювання, картування ризиків якості (освітній процес, практика, оцінювання), опитування студентів, роботодавців і наставників; засідання локальних комітетів; річні звіти якості із планами покращення (EVA, 2021).

Окрема увага приділяється виробничій практиці, якість якої контролюється через стандартизовані угоди (apprenticeship agreements) та аналізом їх виконання, до якого включаються контроль достатності та відповідності навчальним задачам робочих завдань, спільна оцінка прогресу здобувача як з боку закладу, так і роботодавцем (European Commission, 2020).

Традиційно соціальне партнерство у Данії відіграє значну роль у забезпеченні якості професійної освіти. Галузеві ради здійснюють періодичний перегляд кваліфікацій відповідно до технологічних і ринкових змін (наприклад, врахування у кваліфікаційних профілях вимог «зеленої» та цифрової трансформації), визначення вимог до практики (Cedefop, 2019).

На рівні закладів професійної освіти відбувається тестування інновацій (нові інструменти, виробничі кейси), узгодження змін у навчальних планах із потребами регіональних роботодавців (Ministry of Children and Education, 2022).

Професійна освіта та контроль її якості активно застосовують сучасні цифрові рішення, що дають змогу максимально швидко та об'єктивно відслідковувати зміни у якості професійної освіти. Зокрема, широко застосовуються електронні журнали та платформи, завдяки яким є можливим відстеження присутності, досягнення прогресу у виконанні модулів, виконання виробничих завдань й оцінювання компетентностей (European Commission, 2020).

Отже, практичне застосування рамок якості у професійній освіті Данії демонструє ефективність інтеграції європейських стандартів у національну систему. Використання індикаторів результативності, внутрішніх систем ПДЗК (PDCA), соціального партнерства та цифрових інструментів забезпечує прозорість, мобільність та довіру до системи професійної освіти. Данський досвід може слугувати прикладом для країн, що прагнуть модернізувати свої системи професійної освіти відповідно до європейських стандартів.

Список посилань

Радкевич, В. О. (2014). Професійна освіта і навчання в Данії. *Професійно-технічна освіта*, 54–55. <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/7580/>

Cedefop. (2019). *European quality assurance in vocational education and training (EQAVET): Implementation report*. Publications Office of the European Union. <https://www.cedefop.europa.eu/en/publications/4175>

Danish Accreditation Institution. (2020). *Quality assurance in vocational and higher education in Denmark*. DAI. <https://akkrediteringsraadet.dk>

European Commission. (2004). *Fundamentals of a common quality assurance framework (CQAF) for vocational education and training in Europe* (PDF). Directorate-General for Education and Culture. <https://www.cedefop.europa.eu/files/2095-att1-1-theCQAFfinal11.pdf>

European Commission. (2020). *Vocational education and training in Denmark: Country report*. European Commission. <https://ec.europa.eu/education>

European Parliament & Council. (2009). *Recommendation on the establishment of a European Quality Assurance Reference Framework for Vocational Education and Training (EQAVET)*. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:C:2009:155:TOC>

EVA – Danish Evaluation Institute. (2021). *Quality assurance practices in Danish VET providers*. EVA. <https://eva.dk>

Ministry of Children and Education. (2022). *Quality and governance in Danish VET*. MoCE. <https://eng.uvm.dk>

OECD. (2007). *Qualifications systems: Bridges to lifelong learning (Education and Training Policy)*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2007/04/qualifications-systems_g1gh7ef6/9789264013681-en.pdf